

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญสภาวะการแข่งขันสูงและต้องเร่งพัฒนาคนของตน ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถรับมือกับสภาวะที่ท้าทายดังกล่าวได้ กระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระแสโลกาภิวัตน์เป็นแรงผลักดันให้มีการปฏิรูปการอุดมศึกษาทั่วโลก จากการประชุมรัฐมนตรีศึกษาของอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการได้ออกถ้อยแถลงร่วม (Joint Statement) ถึงความเป็นอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภูมิภาคและสร้างอาเซียนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์อย่างเท่าเทียม (ASEAN, 2005)

การจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์ เพื่อให้คนมีศักยภาพคุณภาพในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมไปด้วยความรู้ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรมมีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นตรงตามความต้องการของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต การทำหน้าที่ทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยในภาพรวมมีภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งภารกิจนี้สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นเป้าหมายที่จะต้องบรรลุอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551–2565 ได้กำหนดเป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวฉบับที่ 2 เมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2564 คือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทยโดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐานและเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการมีความหลากหลายและเอกภาพเชิงระบบ” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550, หน้า 4) นอกจากนี้ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มีมิติบูรณาการและองค์รวมการพัฒนาจึงพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและปัจจัยภายในอุดมศึกษาเอง

ปัจจัยแรกคือ รอยต่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา หลักฐานเชิงประจักษ์และแนวโน้มน่าเป็นห่วงคือนักเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัวป้อนอุดมศึกษาที่คุณภาพโดยรวมต่ำพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลการศึกษาจนถึงความสามารถพื้นฐานการอ่านภาษาไทยซึ่งเป็นฐานของการเรียนรู้วิชาการ ทุกคนตระหนักว่าคุณภาพนักเรียนตกต่ำเป็นผลจากคุณภาพของครูเกี่ยวพันไปถึงสถานภาพที่ต่ำของครูทำให้ไม่มีนักเรียนเก่งเป็นครูหมุนเวียนเป็นวัฏจักรที่ต้องแก้ไขได้นอกจากนั้นค่านิยมด้านปริญญาทำให้มีผู้เรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์น้อยลงเป็นลำดับทั้งที่เป็นแรงงานระดับกลางจำเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศ ทั้งนี้รัฐต้องริเริ่มกับการจัดการคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เข้มข้น และกับอาชีวศึกษาอุดมศึกษาเองต้องใช้เวลากับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา สามเรื่อง เรื่องแรกคือ พัฒนาและสร้างครูคุณภาพสูง ซึ่งเป็นตัวคูณ (Multiplier) ทำให้มีคนเก่งมาเรียนครูโดยมีการทบทวนการผลิตครูนอกจากระบบ 5 ปี ครูมัธยมศึกษาและครูช่างเทคนิคต้องมีพื้นฐานแน่นทางวิชาการทั้งฝึกสอนรวมทั้งฝึกทักษะจริงในสถานประกอบการสำหรับครูช่างเทคนิคที่อาจต้องการเวลาเพิ่มมากกว่าหนึ่งปี เรื่องสองคือ การพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพัฒนาซึ่งเป็นเสมือนหัวรถจักรสำหรับประเทศในอนาคต เรื่องที่สามคืออุดมศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้จบอาชีวศึกษาและกำลังทำงานสามารถเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษาได้ด้วยความยืดหยุ่นประกอบอาชีพต่อไป ไม่ต้องทิ้งงาน ทั้งอาชีพ ศึกษาในเงื่อนไขเวลาที่ไม่ผูกมัด นักศึกษาที่เป็นผู้ขับเคลื่อนภาคผลิตจริงไม่กำหนดว่าต้องเรียนสำเร็จในเวลาอันสั้น เช่น ระบบการศึกษา 4 ปี ซึ่งเป็นเรื่องของนิสิตนักศึกษาในวัย 18 – 22 ปี และการสะสมหน่วยกิตในทำนองธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2550, หน้า 6 – 7)

จากกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวที่กล่าวมาข้างต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพัฒนาและสร้างครูคุณภาพสูง เป็นภารกิจของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ต้องมีบทบาทในการดำเนินการในส่วนของการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและจากกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้กำหนดให้การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่โดยพัฒนามาตรการหลักสองประการคือ การปรับระบบการผลิต การจัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและคนดีมีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู และให้พัฒนายกระดับสถาบันผลิตครูให้มีความเป็นเลิศสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งระบบการรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพของสถาบันผลิตครู (สุเมธ แย้มมนุญ, 2554) ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อาทิ การเป็นสังคมแห่ง

การเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากยุคโลกาภิวัตน์ที่ทำให้ขอบข่ายของ การสืบเสาะ ค้นคว้า แสวงหา และ การถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว พร้อมกับการขยายขอบข่าย และ เชื่อมโยงความรู้แห่งศาสตร์ ต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 เพื่อ การอยู่ร่วมกันในภูมิภาคอย่างสันติสุข มีการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี มีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สามารถแข่งขันกับประเทศในภูมิภาค อื่นๆ ได้รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร จึงถือ เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญอีกครั้งหนึ่ง (คณะอนุกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554, หน้า 1) นอกจากนี้ แล้วกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ การผลิตครูตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไปให้ดำเนินการ ผลิตครูปริญญาตรีควบปริญญาโทจึงเป็นสิ่งที่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ต้องมีการวางแผนการ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีประสิทธิภาพ

ประสิทธิผลเป็นเครื่องชี้ว่าองค์การนั้นๆสามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตาม เป้าหมายหรือไม่และได้ดีเพียงใด และถ้าองค์การ ปรากฏจากการประเมินประสิทธิผลขององค์การ แล้วจะไม่มีทางทราบได้เลยว่าการปฏิบัติภารกิจขององค์การเป็นอย่างไร (Cherington, 1989) การ วัดประสิทธิผลขององค์การในระยะแรกเน้นการวัดผลผลิตตามเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้หรือ เรียกว่าโมเดลเป้าหมาย (Goal Model) ผลิตยวัดประสิทธิผลขององค์การจากตัวบ่งชี้ที่เป็นแบบเอก มิติ (Single Dimension) และมีการพัฒนาการวัดประสิทธิผลให้เหมาะสมและหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การวัดประสิทธิผลขององค์การจากตัวบ่งชี้ที่เป็นแบบพหุมิติ (Multiple Dimension) การวัด ประสิทธิผลขององค์การที่เรียกว่าโมเดลระบบทรัพยากร (System Resource Model) เรียกว่า โมเดลกระบวนการภายในองค์การ (Internal Organizational Model) ที่ให้ความสำคัญกับ กระบวนการดำเนินการภายในองค์การ ในการสรุปลักษณะประสิทธิผลขององค์การทำไว้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเรียกว่า โมเดลเชิงพรรณนา (Descriptive Model) เป็นการสรุปประสิทธิผล ขององค์การบนพื้นฐานของการค้นพบสิ่งที่เกิดขึ้นจากสภาพความเป็นจริงขององค์การที่ได้จากการ สัมภาษณ์ ลักษณะที่สองเรียกว่า โมเดลปทัสถาน (Normative Model) เป็นการสรุปประสิทธิผลของ องค์การจากการกำหนดสภาวะที่ควรจะเป็นขององค์การที่มีประสิทธิผลจากทฤษฎี ตัวบ่งชี้ และ เป็นการวัดประสิทธิผลที่ใช้ในปัจจุบันซึ่งเป็นการวัดโดยใช้โมเดลปทัสถานแบบพหุมิติที่มีการบูรณา การระหว่างตัวบ่งชี้ที่แสดงผลผลิตตามเป้าหมายและระบบทรัพยากรขององค์การ

ประสิทธิผลขององค์การจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขขององค์การที่จะสามารถสร้าง ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้การบรรลุ เป้าหมายดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพแผ่อยู่เบื้องหลังประสิทธิผลส่วนหนึ่ง กล่าวคือ องค์การจะมี

ระบบ การทำงานมีการสร้างสมทรัพย์ากรเพื่อการรองรับสถานการณ์ในอนาคตหรือการขยายตัวออกไป (ธงชัย สันติวงษ์, 2541, หน้า 28) บราวน์ (Brown, 2000, p. 5) ได้ศึกษาประสิทธิผลขององค์การในองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Human Service Organization: NPHSO) ผลการศึกษาพบว่าในองค์การเหล่านี้แม้ไม่ได้สนใจในเรื่องของผลกำไรที่เกิดขึ้นแต่ก็สามารถที่พิจารณาประสิทธิผลขององค์การได้เช่นกันจากการพิจารณาจากปัจจัยด้านต่างๆภายในตัวองค์การเอง

สำหรับการวัดประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษานั้น ในต่างประเทศ คาเมอรอน (Cameron, 1984, pp. 272-276) เป็นนักการศึกษาที่เริ่มศึกษาและพัฒนาการวัดประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจัง ทำให้การวัดประสิทธิผลในสถาบันอุดมศึกษามีความถูกต้องตามหลักการวัดประสิทธิผลขององค์การมากขึ้น โดยในปี ค.ศ.1978 Cameron ได้พัฒนาโมเดลการวัดประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาและพบว่าประสิทธิผลประกอบด้วย 9 มิติ 57 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย มิติที่ 1 ความพึงพอใจในการศึกษาของนักศึกษา มิติที่ 2 การพัฒนาด้านวิชาการของนักศึกษา มิติที่ 3 การพัฒนาอาชีพให้กับนักศึกษา มิติที่ 4 การพัฒนานักศึกษาเป็นรายบุคคล มิติที่ 5 ความพึงพอใจในงานของคณาจารย์และผู้บริหาร มิติที่ 6 การพัฒนาวิชาชีพและคุณภาพของอาจารย์ มิติที่ 7 การเป็นระบบเปิดและการติดต่อกับชุมชน มิติที่ 8 ความสามารถในการจัดหาทรัพยากร และมิติที่ 9 สุขภาพขององค์การ หลังจากที่ได้พัฒนาแนวคิดนี้แล้ว มีนักวิชาการนำเอาเครื่องมือของ คาเมอรอน (Cameron) ไปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอเมริกาและในประเทศอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ผลงานวิจัยที่สำคัญและชัดเจนคือผลงานวิจัยของ โคลท์ (Clott, 1995) ที่ได้นำโมเดลการวัดประสิทธิผลของคาเมอรอน (Cameron) ไปใช้วัดประสิทธิผลของคณะวิชาบริหารธุรกิจในประเทศอเมริกาและแคนาดา พบว่าได้องค์ประกอบในโมเดลแตกต่างจากของคาเมอรอน (Cameron) คือ มีเพียง 7 มิติ โดยมีการรวมตัวบ่งชี้ในมิติที่ 2 เข้ากับมิติที่ 8 และรวมตัวบ่งชี้ในมิติที่ 3 เข้ากับมิติที่ 4 และลดจำนวนตัวบ่งชี้ในการวัดลงเหลือ 28 ตัวบ่งชี้ ในส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยึดการวัดตามกรอบแนวคิดของ สเตียร์ (Steers, 1977) ที่ได้เสนอไว้ในโมเดลกระบวนการของประสิทธิผล (A process model of effectiveness) ที่เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมโดยสเตียร์ (Steers) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะขององค์การประกอบด้วย โครงสร้างและเทคโนโลยี ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในองค์การ และสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ด้านลักษณะของบุคคลในองค์การ ประกอบด้วย ความผูกพันและการปฏิบัติงาน และด้านนโยบาย

การบริหารจัดการและการปฏิบัติ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน การแสวงหา และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมที่พัฒนาการปฏิบัติงาน กระบวนการติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจและการปรับตัวขององค์การและการริเริ่มสิ่งใหม่

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของ ฤตินันท์ สมุทร์ทัย (2549) ที่ได้ทำการศึกษาโดยการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ประสิทธิภาพคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาโดยบูรณาการโมเดลการวัดประสิทธิผล ใน สถาบันอุดมศึกษาจากตัวบ่งชี้พหุมิติของ Cameron (1978, 1986) Clott (1995) และ Kwan and Walker (2003) ที่มีการปรับปรุงเพื่อให้เหมาะกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ คณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 211 คณะ โมเดลการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร คือ 1) ตัวแปรแฝงนโยบายและการบริหารจัดการ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การบริหารทรัพยากรบุคคล (HQM) การบริหารเชิงกลยุทธ์ (STRATE) การบริหารการเงิน (FINANCE) และ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LEADER) 2) ตัวแปรแฝงคุณลักษณะของบุคคลในคณะ (PERSO) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ประกอบด้วย ความผูกพันต่อคณะ (COMMIT) และความเป็น นักวิชาการของอาจารย์ (ACADEMIC) และ 3) ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของคณะ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร หรือ 7 มิติ ที่สามารถวัดได้จากตัวบ่งชี้ 38 ตัวบ่งชี้ คือ มิติที่ 1 ความพึงพอใจในการศึกษาและพัฒนา นักศึกษาเป็นรายบุคคล (SES) มิติที่ 2 การพัฒนาด้านวิชาการของ นักศึกษา (SAD) มิติที่ 3 การพัฒนาวิชาชีพให้กับนักศึกษา (SCD) มิติที่ 4 ความพึงพอใจในการจ้างงานของคณาจารย์ (FES) มิติที่ 5 ความสามารถในการจัดหาทรัพยากร (AAR) มิติที่ 6 การพัฒนาวิชาชีพและคุณภาพของคณาจารย์และผู้บริหาร (PDQF) มิติที่ 7 การประเมินระบบเปิดและปฏิสัมพันธ์กับชุมชน (SOCI) ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรแฝงลักษณะของคณะ (FACHA) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรแฝงโครงสร้างของ คณะ (STRUC) และสภาพการใช้เทคโนโลยีภายในคณะ (TECHNO) และตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายในคณะ (INENVI) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปรประกอบด้วยวัฒนธรรมขององค์การ (CULTURE) และบรรยากาศขององค์การ (CLIMATE)

จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าประสิทธิผลขององค์การเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้องค์การนั้นๆ ดำเนินภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานโดยกำหนดรายละเอียดในหมวด 6 มาตรฐานและการประกัน

คุณภาพการศึกษาซึ่งประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้มี การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหมวด 6 มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในทุกปีการศึกษาและรับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกกรอบ 5 ปี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และนำผลมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาแล้วจำนวน 2 รอบ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีนโยบายทบทวนองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 (พ.ศ.2553-2558) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้นำเครื่องมือพัฒนาคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่า เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ นั่นคือ เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำมาเป็นกรอบการดำเนินงานบริหารจัดการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างก้าวกระโดด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และในปีการศึกษา 2553 มีมหาวิทยาลัยเข้าร่วมโครงการนำร่องจำนวน 15 มหาวิทยาลัยมีคณะเข้าร่วม 22 คณะวิชาและมีแนวโน้มนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นๆต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำกรอบ ของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศที่เป็นมุมมองเชิงระบบมาใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ซึ่งประกอบกรนำองค์การ (Leadership) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การมุ่งเน้นผู้เรียน(Customer Focus) การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (Workforce Focus) การจัดการกระบวนการ(Process Management) และผลลัพธ์ (Results) ซึ่งจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่นับว่าเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาอุดมศึกษาที่ไร้ทิศทาง ข้ำข้อขาดคุณภาพ และขาดประสิทธิภาพ โดยใช้กลไกการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นกลไกหลัก ในการดำเนินการกล่าวคือให้มีการสร้างกลไกการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจของสถาบันแต่ละกลุ่มซึ่งเกณฑ์

คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะทำให้มอง/คิดและบริหารองค์การในเชิงระบบ (มองทุกระบบเชื่อมโยงกันทั้งหมด) และช่วยในการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดและยั่งยืนตามจุดเน้นที่เป็นเรื่องหลักของสถาบันจริงๆ นอกจากนี้แล้วการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552-2553 ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำขึ้นเป็นคู่มือและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับวิธีการวิจัยผู้วิจัยได้นำโปรแกรมลิสเรลซึ่งเป็นโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อถือได้สูงเนื่องจากโปรแกรมลิสเรลมีลักษณะเด่นหลายประการ ลักษณะสำคัญประการแรกคือโปรแกรมลิสเรลแยกส่วนความแปรปรวนที่วัดจากความคลาดเคลื่อนออกจากคะแนนที่วัดได้เป็นคะแนนจริง เมื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้ผลวิเคราะห์ที่ถูกต้องมากขึ้น ประการที่สองโปรแกรม ลิสเรลสามารถวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ทั้งโมเดลแบบอิทธิพลทางเดียว หรือแบบอิทธิพลย้อนกลับ(Recursive or Non-recursive Model) ซึ่งการวิเคราะห์แบบดั้งเดิมไม่สามารถวิเคราะห์ได้ และประการที่สาม โปรแกรมลิสเรลสามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือสามารถตรวจสอบความตรงของโมเดล (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 10-11)

เมื่อได้ทำการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาและ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือมีความตรง (Valid) แล้ว ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายในการพัฒนาประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยทั้งยังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้อ้างอิงเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวิจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของคณะวิชาอื่นๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิผลของคณะวิชานั้นๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลได้แก่คณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

2. การศึกษาประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552 – 2553 (The 2009 – 2010 Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ใน 7 ด้าน

2.1 การนำองค์การ (Leadership)

2.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning)

2.3 การมุ่งเน้นผู้เรียน (Customer Focus)

2.4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management)

2.5 การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (Workforce Focus)

2.6 การจัดการกระบวนการ (Process Management)

2.7 ผลลัพธ์ (Results)

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับและคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 500 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ประกอบด้วยคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับจำนวน 250 คน และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 250 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน คำจำกัดความศัพท์สำหรับงานวิจัยมีดังนี้

ประสิทธิผล หมายถึง สภาวะที่องค์การสามารถดำเนินงานได้สำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดขององค์การ ตามการรับรู้ของคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หมายถึง สภาวะที่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายในการดำเนินงานของคณะวิชา ซึ่งในที่นี้หมายถึง ผลลัพธ์ (Results) หมวดที่ 7 ที่กำหนดไว้ในเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552- 2553 วัดได้จากผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงินและการตลาด ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการและผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำ

การนำองค์การหมายถึงการกระทำโดยคนบติในการชี้นำและทำให้คณะมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการดำเนินการที่ดีใน 2 ด้านคือ 1)การนำองค์การของผู้นำระดับสูงพิจารณาจากวิสัยทัศน์และการสร้างคุณค่าที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การสื่อสารและกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ภายในคณะ 2) ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมโดยพิจารณาจากการบริหารคณะตามหลักธรรมาภิบาล พฤติกรรมเชิงจริยธรรมและการปฏิรูปตามกฎระเบียบ และการให้การสนับสนุนชุมชน

การวางแผนเชิงกลยุทธ์หมายถึงการที่คณะจัดทำแผนกลยุทธ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา การถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติและการดำเนินการหากเกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนวิธีการวัดผลความก้าวหน้าใน 2 ด้าน คือ 1) การจัดทำกลยุทธ์พิจารณาจากกระบวนการพัฒนาและกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติพิจารณาจากการดำเนินการแปลงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติการและการคาดการณ์ผลการดำเนินการ

การมุ่งเน้นผู้เรียน หมายถึง วิธีการที่คณะสร้างความผูกพัน การเห็นความสำคัญเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวัง รวมถึงข้อเสนอดังกล่าวของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน 2 ด้าน คือ 1) ความผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาจากการลงทุนของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการการศึกษาอื่นๆ ความคงอยู่ ความจงรักภักดีของผู้เรียน ความเต็มใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เจาะจงเลือกและยังคงศึกษาในคณะ 2) เสียงของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาได้จากกระบวนการรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลความพึงพอใจและข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับคณะ

การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ หมายถึง การเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ สันทัดพิสัยเชิงความรู้ การบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศของ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ใน 2 ด้าน คือ 1) การวัด วิเคราะห์และปรับปรุงผลการดำเนินการของ คณะพิจารณาจากวิธีการที่สถาบันใช้ในการวัด วิเคราะห์ ทบทวน ตลอดจนปรับปรุงผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนและผลการดำเนินการของคณะ 2) การจัดการสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการ จัดการความรู้พิจารณาจากวิธีการที่คณะดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ข้อมูลสารสนเทศ ซอฟต์แวร์ และฮาร์ดแวร์ที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ผู้เรียนมีคุณภาพพร้อมใช้งานและการจัดทำระบบข้อมูล และสารสนเทศอย่างมีคุณภาพ

การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง วิธีการที่คณะในการสร้างความผูกพันและพัฒนา ผู้ปฏิบัติงาน การเอื้ออำนวยให้คณาจารย์และบุคลากรได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่และมุ่งไปในทาง เดียวกันกับวัตถุประสงค์ แผนปฏิบัติงานโดยรวมของคณะ การสร้างและลักษณะสภาพแวดล้อม การทำงาน บรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่ความเป็นเลิศและความเจริญก้าวหน้า ของทั้งบุคคลและคณะใน 3 ด้าน คือ 1) การผูกพันของผู้ปฏิบัติงานพิจารณาได้จากการเสริมสร้าง วัฒนธรรมขององค์การ การให้ขวัญและกำลังใจ การให้อำนาจ การตัดสินใจ การยอมรับ ในความสำเร็จของบุคลากร การบริหารจัดการเกี่ยวกับงาน ค่าจ้าง ค่าชดเชยต่างๆ ความก้าวหน้า ในอาชีพ 2) สภาพแวดล้อมของผู้ปฏิบัติงานพิจารณาได้จาก คณะมีการพัฒนาเรื่องการศึกษาของ บุคลากร ในคณะ การให้การฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนความสำเร็จตามเป้าประสงค์รวมถึงการสร้าง และพัฒนาความรู้ การปฏิบัติงานและความสามารถของบุคลากร การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและ บรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานเพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจและเกิดกำลังใจในการทำงาน ให้กับคณะ

การจัดกระบวนการ หมายถึง วิธีการจัดกระบวนการของคณะเกี่ยวกับหลักสูตร การบริการวิชาการและการบริการการศึกษาที่ช่วยสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผล การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่าง ต่อเนื่องใน 2 ด้าน คือ 1) การออกแบบระบบงานพิจารณาได้จากวิธีการที่คณะใช้ในการกำหนด และจัดการกระบวนการหลักที่มุ่งเน้นการเรียนของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ สำหรับ หลักสูตรและบริการทางวิชาการที่จัดให้กับผู้เรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคุณค่าสำหรับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนเป็นปัจจัยความสำเร็จด้านการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน 2) กระบวนการทำงานพิจารณาได้จากการสนับสนุนและวิธีการที่คณะใช้จัดกระบวนการหลัก ซึ่ง สนับสนุนกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่ กระบวนการด้านการเงิน การบัญชี

การจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก กฎหมาย ทรัพยากรบุคคล การบริหารด้านข้อมูล สารสนเทศ ประชาสัมพันธ์ การรับข้อมูลและงานธุรการต่างๆ

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หมายถึง โมเดลลิสเรลที่แสดงรูปแบบและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัตสรรที่เป็นสาเหตุ คือ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน การจัดกระบวนการกับตัวแปร ที่เป็นผลทางตรงหรือทางอ้อม คือ ประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ วัดได้จากประสิทธิผลของคณะ 6 ด้าน คือ ผลลัพธ์ ด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านงบประมาณ การเงินและการตลาด ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำ

ความตรงของโมเดล หมายถึง คุณสมบัติของโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระหว่าง ตัวแปรในโมเดลที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีสอดคล้องตรงกับลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของข้อมูล เชิงประจักษ์ มีการตรวจสอบความตรงของโมเดลโดยใช้โปรแกรมลิสเรลเพื่อตรวจสอบ ว่า เมตริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมที่ประมาณค่าจากโมเดล ไม่แตกต่างจากเมตริกซ์ ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนีการตรวจสอบความตรงของ โมเดล ได้แก่ ค่าสถิติ chi-square, GFI, AGFI, RMS

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านการบริหาร ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหรือตัวแปรใดบ้าง ที่ส่งผล หรือ มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมต่อประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ อันเป็น แนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย พัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านวิชาการ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้องค์ความรู้ของตัวแปรตาม เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (EdPEX) ที่สามารถนำไปอ้างอิงเพื่อพัฒนา คุณภาพการดำเนินงานบริหารจัดการการศึกษาของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

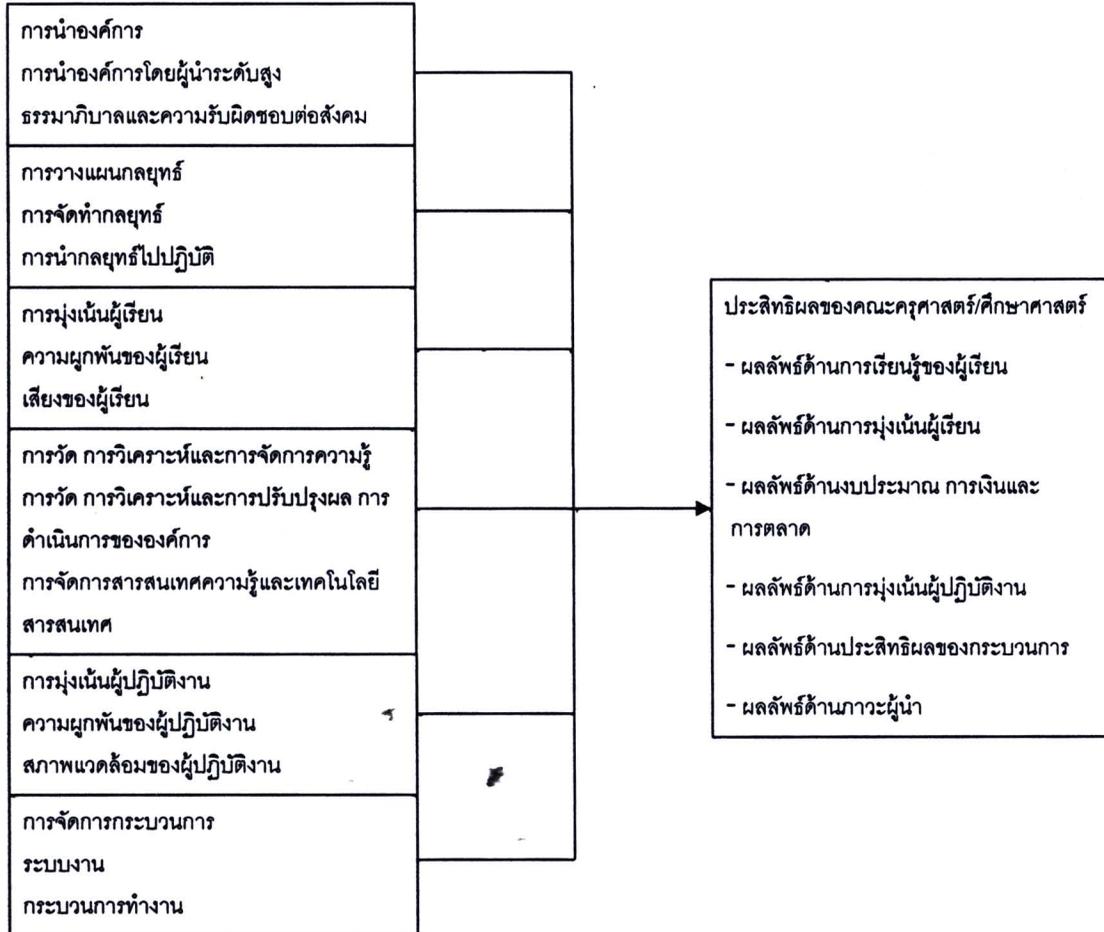
การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผล คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามกรอบแนวคิดเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552 – 2553 (The 2009 – 2010 Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX)

กรอบแนวคิดโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย ตัวแปรผลหรือตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรแฝงภายในได้แก่ประสิทธิผลได้แก่ผลลัพธ์ การเรียนรู้ ของผู้เรียน ผลลัพธ์การมุ่งเน้นผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และการตลาด ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำ ตัวแปรสาเหตุประกอบด้วยตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นปัจจัยหลัก 6 ด้าน และตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ได้แก่ 1) การนำองค์การ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การนำองค์การโดยผู้นำระดับสูงและ ธรรมชาติของวัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดทำกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ความผูกพันของผู้เรียน และเสียงของผู้เรียน 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การวัด การวิเคราะห์และ การปรับปรุง ผลการดำเนินการขององค์การ และการจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ความผูกพันของผู้ปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมของผู้ปฏิบัติงาน 6) การจัดการกระบวนการประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ระบบงานและกระบวนการทำงาน นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในภาพ 1

ตัวแปรเหตุ

ตัวแปรผล/ตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดวิจัย
วันที่.....ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
เลขทะเบียน..... 245821
เลขเรียกหนังสือ.....